

Nacka Tingsrätt, Mark- och miljödomstolen
Avdelning 4
Box 1104
131 26 Nacka Strand

Yttrande

Vårt datum: 2017-02-13
Er referens: M1333-11
Diarienummer: SSM2016-5337
Dokumentnr: SSM2016-5337-2
Handläggare: Annika Bratt
Telefon: +46 8 799 4339

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

INKOM: 2017-02-13
MÅLN: M 1333-11
TBIL: 478

Yttrande över komplettering V och bemötande gällande ansökan enligt miljöbalken om hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle

Strålsäkerhetsmyndighetens beslut

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) bedömer att Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) underlag till ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall, avseende kärnsäkerhetsfrågor, kan betraktas som tillräckligt komplett. Myndigheten gjorde även denna bedömning i ett yttrande till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt (domstolen) den 29 juni 2016 i samband med att myndigheten tillstyrkte ansökan om tillstånd enligt miljöbalken.

Nedan lämnar SSM några förtydligande synpunkter på SKB:s bemötande. Dessa innebär dock ingen ändring i myndighetens tidigare ställningstagande.

SSM:s uppfattning är att varken särskilda villkor eller delegation avseende strålsäkerhet bör föreskrivas med stöd av miljöbalken. Dessa frågor bör istället regleras genom lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen), strålskyddslagen (1988:220) samt myndighetens föreskrifter. Myndigheten avstyrker därmed SKB:s förslag om prøvotidsvillkor för utsläpp av radioaktiva ämnen från Clink samt övriga, inom ramen för ett tillstånd enligt miljöbalken, föreslagna villkor gällande kontroll av radioaktiva ämnen.

SSM är positiv till SKB:s förslag om att inrätta dialogforum med berörda kommuner.

Ärendet

SSM har av domstolen anmodats att senast den 14 februari 2017 yttra sig över komplettering V till ansökan enligt miljöbalken samt SKB:s bemötande av de synpunkter som framförts av remissinstanser till domstolen med anledning av domstolens kungörelse av ansökan. I komplettering V ingår även ett uppdaterat förslag till villkor (Bilaga K:1).

Skälen för beslutet

Nedan lämnar SSM synpunkter på SKB:s bemötande och det nya villkorsförslaget. I texten görs hänvisningar till bemötandet (sidor) och till föreslagna villkor i Bilaga K:1 (punkter). SSM:s bedömningar utgår från strålsäkerhet.

Synpunkter på SKB:s bemötande

I sitt bemötande redogör SKB för beslut som regeringen har fattat i samband med Fud-processen. Myndigheten vill därför i detta sammanhang påminna om att regeringens beslut över Fud-programmen varken är ett godkännande av ansökan eller underlaget till denna. Dessutom vill SSM påpeka att det som regeringen i beslut över Fud-07 (sid 11) och komplettering till Fud-07 accepterade var att ytterligare komplettering avseende alternativredovisningen kunde vänta till senare Fud-redovisning. Regeringens beslut innebar därmed inget godkännande av SKB:s redovisning av kunskapsläget om alternativa metoder.

SKB redovisar i sitt bemötande uppfattningen att geologisk deponering i djupa borrhål inte utgör en alternativ utformning av det sökta kärnbränsleförvaret (sid 13). SSM:s uppfattning är att djupa borrhål ska ses som en alternativ metod/utformning till KBS-3. SSM bedömer att omfattningen av den sökta verksamheten och dess betydelse är av sådan karaktär att djupa borrhål bör ses som en alternativ metod/utformning till KBS-3 utifrån ändamålet att skydda människors hälsa och miljö mot skadlig verkan av joniserande strålning nu och i framtiden. SSM har också bedömt att MKB-dokumentens tillsammans med kompletteringar uppfyller grundläggande krav på översiktlig redovisning av övervägda alternativ med motivering till den valda lösningen. SSM anser vidare att SKB, efter kompletteringar, har redovisat ett tillräckligt underlag för att myndigheten ska kunna bedöma denna fråga (SSM2016-546-5).

Myndigheten bedömer därmed att det inte är rimligt att ställa krav på att SKB ska utföra omfattande undersökningar av alternativet med djupa borrhål. Detta då det, enligt SSM:s bedömning, föreligger stora utmaningar och oklarheter kring om djupa borrhål går att utveckla till ett mer strålsäkert alternativ samtidigt som myndigheten bedömer att det finns förutsättningar att uppfylla strålsäkerhetskraven med den sökta KBS-3-metoden.

När det gäller nollalternativet (sid 14) ser SSM vikten av att redovisningen ger tillräckligt med information för alla som ska ta ställning till ansökan. För SSM:s del har myndigheten bedömt att underlaget i ansökan är tillräckligt. I sammanhanget vill myndigheten informera om att SKB kommer att sammanfatta bolagets fortsatta arbete med åtgärder kopplade till ökad lagringskapacitet i Clab. SKB räknar med att kunna presentera något om detta för SSM under våren.

I frågan om MKB möjliggör en samlad bedömning återspeglar inte SKB:s bemötande (sid 16) myndighetens bedömning på ett riktigt sätt. SSM anser att MKB med kompletteringar och läsanvisningen K:10 ger tillräckligt stöd för myndigheten att se vilket underlag i ansökan som åberopas för att kunna göra en samlad bedömning. SSM är samtidigt tveksam till om tydligheten har en rimlig nivå för den sökta verksamheten för att olika intressenter i samhället ska kunna förstå och bedöma konsekvenserna av den sökta verksamheten avseende strålsäkerhet.

Synpunkter på villkorsförslag

SSM:s uppfattning är att vare sig särskilda villkor eller delegation avseende strålsäkerhet bör föreskrivas med stöd av miljöbalken utan reglering bör ske genom kärntekniklagen, strålskyddslagen samt myndighetens föreskrifter. Den lagstiftning som myndigheten tillämpar är tillräcklig för att reglera strålsäkerhet.

Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter (SSMFS 2008:1) om säkerhet i kärntekniska anläggningar innehåller de grundläggande bestämmelserna för drift av kärntekniska anläggningar. Föreskrifterna (SSMFS 2008:23) om skydd av människors hälsa och miljö vid utsläpp av radioaktiva ämnen från vissa kärntekniska anläggningar innehåller bl.a. bestämmelser om utsläpps- och omgivningskontroll vilka syftar till att begränsa utsläppen av radioaktiva ämnen till luft och vatten.

Enligt såväl kärntekniklagen som strålskyddslagen har SSM dessutom långtgående befogenheter att besluta om de åtgärder som behövs för att lagarna eller föreskrifter eller villkor som utfärdats med stöd av lagarna ska följas. Om domstolen meddelar villkor avseende strålsäkerhet finns det en risk för överlappning och därmed dubbelreglering.

Mot bakgrund av ovanstående anser SSM att domstolen bör avstå från att fastställa villkor avseende radioaktiva ämnen. SSM avstyrker därmed det föreslagna provotidsvillkoret för utsläpp av radioaktiva ämnen från Clink samt övriga föreslagna villkor gällande kontroll av radioaktiva ämnen (punkterna 6 och 16).

När det gäller förslaget på kontroll av luft och bergdränage avseende utsläpp av radioaktiva ämnen från använt kärnbränsle och kärnavfall från Kärnbränsleförvaret (punkt 16) menar myndigheten dessutom att syftet med det föreslagna villkoret är otydligt. SSM instämmer i att kontroll av radioaktiva ämnen i luft och vatten från slutförvarsanläggningen kan bidra till att kontrollera att inget utsläpp sker vid hantering av det (inkapslade) använda kärnbränslet och kärnavfallet under driftskedet. Myndigheten anser även i detta fall att sådana kontroller, samt eventuella krav på övervakning avseende områden med redan deponerade kapslar, bör fastställas inom ramen för den lagstiftning som SSM tillämpar.

Myndigheten är positiv till förslaget om att inrätta dialogforum med berörda kommuner (punkt 9 och 17). Även SSM har fått önskemål från kommunerna om fortsatt dialog inom ramen för den stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen.

Flera remissinstanser har tagit upp frågan om informationsbevarande. SSM instämmer i att detta är en viktig fråga som behöver beaktas vid prövning samt vid uppförande och drift. En villkorsreglering av informationsbevarande skulle syfta till att nödvändig information finns framme vid förslutning. SSM har genom strålsäkerhetslagstiftningen möjlighet att besluta om de åtgärder som behövs och ser därmed inte att sådan reglering behöver ske inom ramen för ett tillstånd enligt miljöbalken. Myndigheten har samma uppfattning när det gäller förslag från remissinstanser till villkor avseende kontroll och övervakning av förvaret med syfte att verifiera antagna förutsättningar för strålsäkerheten efter förslutning. SSM vill även påpeka att sådana åtgärder som vidtas för att underlätta övervakning kan ha inverkan på strålsäkerheten (8 § SSMFS 2008:21) och är därför en fråga som bör utredas av myndigheten innan några sådana eventuella krav ställs.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Johan Anderberg
Avdelningschef, Avdelningen för radioaktiva ämnen

För kännedom

1. Miljö- och energidepartementet
2. Kärnavfallsrådet
3. Länsstyrelsen i Uppsala län
4. Länsstyrelsen i Kalmar län
5. Östhammars kommun
6. Oskarshamns kommun
7. Svensk Kärnbränslehantering AB